

BO'LAJAK PEDAGOGLARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI

*Nizomiy nomidagi O'zMPU Pedagogika mutaxassisligi 1-bosqich
magistranti Nurullayeva Xatira*

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari yoritilgan. Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim vositalari, kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim hamda reflektiv faoliyatning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, pedagogik ta'limda innovatsion metodlardan foydalanish orqali bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini oshirish yo'llari haqida atroflicha fikr va mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiya, bo'lajak pedagog, innovatsion yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim, pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim, refleksiya.

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К ПОВЫШЕНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Аннотация: В данной статье рассматриваются инновационные подходы к формированию и развитию профессиональной компетентности будущих учителей. Анализируется важность современных педагогических технологий, цифровых образовательных инструментов, компетентностного подхода, лично-ориентированного образования и рефлексивной деятельности в образовательном процессе. Также обосновываются пути повышения качества профессиональной подготовки будущих учителей

посредством использования инновационных методов в педагогическом образовании.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, будущий учитель, инновационный подход, компетентностное образование, педагогические технологии, цифровое образование, рефлексия.

INNOVATIVE APPROACHES TO IMPROVING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Abstract: This article discusses innovative approaches to the formation and development of professional competence of future teachers. The importance of modern pedagogical technologies, digital educational tools, a competency-based approach, person-centered education, and reflective activity in the educational process is analyzed. Also, ways to improve the professional training of future teachers through the use of innovative methods in pedagogical education are substantiated.

Keywords: professional competence, future teacher, innovative approach, competency-based education, pedagogical technologies, digital education, reflection.

KIRISH

Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarimoqda. Jamiyat taraqqiyoti, fan va texnika yutuqlari pedagog kadrlarning kasbiy tayyorgarligi, ijodkorligi va innovatsion fikrlash qobiliyatiga bevosita bog'liqdir. Ayniqsa, bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish masalasi ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Hozirgi kunda pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki ta'lim jarayonini loyihalovchi, innovator, maslahatchi va tarbiyachi sifatida faoliyat yuritishi lozim.

Shu sababli pedagogik ta'limda an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarurati ortib bormoqda. Ushbu maqolada bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirishda innovatsion yondashuvlarning mohiyati va ahamiyati tahlil qilinadi. Kasbiy kompetensiya — bu pedagogning kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka, shaxsiy sifatlar va tajribalarning integratsiyalashgan majmuasidir. Kompetensiya faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmay, balki ularni amaliyotda qo'llay olish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati hozirgi ta'lim tizimining rivojlanish tendensiyalari bilan chambarchas bog'liqdir. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti, fan va texnika yutuqlari, axborot oqimining keskin ortib borishi pedagog kadrlar oldiga mutlaqo yangi talablarni qo'ymoqda. Endilikda pedagog faqatgina tayyor bilimlarni yetkazib beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini samarali tashkil eta oladigan, innovatsion g'oyalarni amaliyotga tatbiq etadigan, mustaqil va tanqidiy fikrlaydigan shaxs sifatida shakllanishi lozim. Shu nuqtayi nazardan, bo'lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayonining mazmuni, shakli va metodlarini yangilashga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida bo'lajak pedagoglarning faolligi oshadi, ularning ijodiy salohiyati namoyon bo'ladi hamda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkoniyati kengayadi. Xususan, muammoli ta'lim, loyiha metodi, keys-stadi, interfaol mashg'ulotlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali talabalar real pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, mustaqil qaror qabul qilish va kasbiy muammolarni hal etish ko'nikmalarini egallaydilar. Bu esa ularning kelgusidagi kasbiy faoliyatida yuqori natijalarga erishishiga zamin yaratadi. Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati, avvalo, kompetensiyaviy yondashuv bilan uzviy bog'liqdir.

Kompetensiyaviy ta'lim talabalarda bilim, ko'nikma va malakalarni integratsiyalashgan holda shakllantirishga qaratilgan bo'lib, ularning kasbiy faoliyatga tayyorgarlik darajasini oshiradi. Innovatsion yondashuvlar esa mazkur jarayonni samarali tashkil etishga yordam beradi. Natijada bo'lajak pedagoglar o'z kasbiga nisbatan mas'uliyatli munosabatda bo'lish, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va zamonaviy ta'lim muhitiga moslashish qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar bo'lajak pedagoglarning shaxsiy va kasbiy sifatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish ularning raqamli savodxonligini oshiradi, mustaqil ta'lim olishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytiradi hamda uzluksiz kasbiy rivojlanishga yo'naltiradi. Shu bilan birga, reflektiv faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion metodlar pedagogning o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish ko'nikmalarini shakllantiradi bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirish, raqobatbardosh va yuqori malakali pedagog kadrlarni tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar orqali bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi izchil rivojlanib, ularning zamonaviy ta'lim talablariga mos, ijodkor va tashabbuskor mutaxassis sifatida shakllanishiga erishiladi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'limni tashkil etish bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda muhim metodologik asos hisoblanadi va u yuqorida yoritilgan innovatsion yondashuvlar bilan uzviy bog'liq holda amalga oshiriladi. Mazkur yondashuvning asosiy maqsadi ta'lim oluvchilarda faqat nazariy bilimlarni egallashni emas, balki ushbu bilimlarni amaliy pedagogik faoliyatda samarali qo'llay olish, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish va kasbiy faoliyatga moslashish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir. Shu bois kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonini natijaga yo'naltirilgan holda tashkil etishni talab etadi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida o'quv

fanlarining mazmuni bo'lajak pedagogning kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan bevosita bog'lanadi. Nazariy bilimlar real pedagogik vaziyatlar, amaliy mashg'ulotlar va interfaol metodlar orqali mustahkamlanadi. Bu jarayonda talabalarning mustaqil ishlari, loyihaviy faoliyati, keys-topshiriqlar va muammoli vaziyatlarni tahlil qilishga alohida e'tibor qaratiladi. Natijada bo'lajak pedagoglar o'z bilimlarini amaliyotga tatbiq etish, pedagogik jarayonni loyihalash va ta'lim jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal etish ko'nikmalarini egallaydilar. Ta'limni kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish jarayonida pedagog va talaba o'rtasidagi hamkorlik munosabatlari muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagog bu jarayonda bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, maslahatchi va motivator sifatida faoliyat yuritadi. Talaba esa ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida ishtirok etib, o'z bilimini mustaqil ravishda boyitadi, o'z kasbiy rivojlanishi uchun mas'uliyatni his etadi. Bu holat bo'lajak pedagoglarning o'z-o'zini rivojlantirish va uzluksiz ta'lim olish kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonida baholash tizimini ham takomillashtirishni taqozo etadi. An'anaviy bilimlarni tekshirishga asoslangan baholashdan farqli ravishda, kompetensiyaviy baholash talabaning bilimni amaliyotda qo'llash qobiliyati, kasbiy vaziyatlarga moslashuvi, muloqot madaniyati va reflektiv faoliyatini aniqlashga qaratiladi. Bu esa bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini yanada chuqurroq va obyektiv baholash imkonini beradi. Umuman olganda, kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'limni tashkil etish bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini izchil rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv innovatsion metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holda amalga oshirilganda, ta'lim jarayonining samaradorligi oshadi hamda kelajakda raqobatbardosh, ijodkor va yuqori malakali pedagog kadrlarni tayyorlash uchun mustahkam zamin yaratiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Innovatsion yondashuvlar, kompetensiyaviy ta'lim, raqamli texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan metodlar pedagogik ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlarni ta'lim jarayoniga tizimli ravishda joriy etish orqali raqobatbardosh, ijodkor va yuqori malakali pedagog kadrlarni tayyorlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Azizxo'jayeva N.N. **Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.** – Toshkent: TDPU, 2018.
2. Xodjayev B.X. **Pedagogik kompetensiya asoslari.** – Toshkent, 2020.
3. Muslimov N.A. **Kasbiy ta'lim metodikasi.** – Toshkent: Fan, 2019.
4. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
5. Zunnunov A. **Innovatsion pedagogik faoliyat.** – Toshkent, 2021.